

D E C I Z I E

25 martie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit  
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul Iulia Sîrcu

Judecătorii

Iuliana Oprea, Galina Stratulat

Ion Druță, Ion Corolevschi

examinând recursul declarat de către Ministerul Justiției, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Anastasiei Suveică împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 08 octombrie 2014, prin care au fost respinse apelurile declarate de către Ministerul Justiției și Anastasia Suveică și a fost menținută hotărârea Judecătoriei Buiucani municipiul Chișinău din 10 aprilie 2014,

c o n s t a t ă:

La 07 februarie 2014, Anastasia Suveică a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că în anul 2007, aflând din Monitorul Oficial al RM faptul că FINN „Exiton-Bon” SA a inițiat procedura de lichidare, s-a adresat la lichidatorul Fondului de investiții de tip nemutual nespecializat „Exiton-Bon” SA pentru a primi certificatul de salariu pe perioada anilor 1994-1997, însă a aflat de la angajator că ea nu figurează în registrele de salarizare.

Menționează că după a doua adresare, i-a fost eliberat certificatul de salariu pe anul 1996, fiind indicat salariul lunar în sumă de 18 lei, iar având contractul individual de muncă și toate dările de seamă pe perioada activității sale în cadrul FINN „Exiton-Bon” SA, a hotărât să se adreseze în instanța de judecată.

Susține că la 04 mai 2007, ea a depus o cerere de chemare în judecată, prin care a solicitat obligarea FINN „Exiton-Bon” SA de a-i elibera certificatul de salariu real pe anii 1994-1997, conform registrelor și listelor de salarizare.

Afirmă că prin hotărârea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 09 august 2007 acțiunea a fost admisă, însă ulterior, aceasta a fost casată, pricina fiind restituită de două ori la rejudecare în primă instanță, iar prin hotărârea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 22 martie 2010 acțiunea a fost admisă parțial și a fost obligat FINN „Exiton-Bon” SA în proces de lichidare să-i elibereze certificatul de

salariu real pe perioada anilor 1994-1997 și să-i achite contribuțiile de asigurări sociale din salariul real primit de către ea.

Invocă că hotărârea judecătorească enunțată a fost menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 07 aprilie 2011.

Mai invocă că pricina menționată a fost examinată de la 04 mai 2007 pînă la 07 aprilie 2011.

Menționează că la 17 iunie 2011, a fost intentată procedura de executare, însă în cadrul procedurii de executare s-a stabilit că FINN „Exiton-Bon” SA nu deține bunuri mobile și imobile, precum și mijloace financiare care pot fi urmărite, cu excepția celor deținute în BC „Investprivatbank” SA în proces de lichidare.

Susține că din cauza neexecutării documentului executoriu, ea nu a beneficiat de pensia cuvenită pe parcursul anilor 2007-2012, iar în anul 2010, fiul său, Mircea Suveică a fost nevoit să ia un credit pentru că ea să achite contribuțiile sociale în buget cu scopul de a primi pensia cuvenită.

Afirmă că pe parcursul procedurii de executare, ea a întreprins toate măsurile posibile pentru executarea hotărârii judecătorești din 22 martie 2010, însă nici pînă în prezent, această hotărâre judecătorească nu a fost executată.

Consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei și dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Prin urmare, solicită încasarea de la Ministerul Justiției a sumei de 100000 lei, cu titlu de prejudiciu cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și a sumei de 20000 lei, cu titlu de prejudiciu cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, precum și a sumei de 50000 lei, cu titlu de prejudiciu moral.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 10 aprilie 2014 pretenția cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei a fost respinsă ca tardivă, iar pretenția cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a cauzei a fost admisă parțial și a fost încasată de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Finanțelor, în beneficiul Anastasiei Suveică suma de 5000 lei, cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin neexecutarea în termen a hotărârii judecătorești.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 08 octombrie 2014 au fost respinse apelurile declarate de către Ministerul Justiției și Anastasia Suveică și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

La 18 decembrie 2014, în termenul prevăzut de lege, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârilor judecătorești și emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea integrală a acțiunii.

Recurentul Ministerul Justiției, în motivarea recursului, a indicat că decizia instanței de apel este neîntemeiată, deoarece au fost încălcate sau aplicate eronat normele de drept material și, anume, instanța de apel a interpretat în mod eronat legea.

Menționează că în acțiunile executorului judecătoresc nu s-a constatat nici un temei de tergiversare a executării hotărârii judecătorești din 22 martie 2010.

Susține că art. 5 alin. (2) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea

în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești stipulează că la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată poate decide că simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral.

Afirmă că complexitatea obiectului executării este manifestat prin imposibilitatea executării hotărârii judecătorești privind eliberarea certificatului de salariu real și achitarea contribuțiilor de asigurări sociale din salariul real primit, deoarece debitorul se află în proces de lichidare, nu dispune de bunuri mobile și imobile sau mijloace financiare ce pot fi urmărite.

Invocă că instanța de apel nu a dat apreciere argumentului recurentului precum că debitorul executării este un terț privat, iar responsabilitatea statului pentru executarea unei hotărâri judecătorești pronunțate împotriva unei companii private nu se extinde mai departe decât pînă la implicarea organelor de stat în procedurile de executare.

Mai invocă că conform Recomandării nr. 6 a Curții Supreme de Justiție privind satisfacția echitabilă, se va aprecia comportamentul autorităților însărcinate cu obligația executării și/sau a părților (creditorului sau a debitorului) la adoptarea măsurilor de executare sau împiedicarea executării (refuzuri neîntemeiate și amânări, pasivitatea, lipsa îndelungată a reacției autorităților sau amânări nejustificate, etc.).

Menționează că acțiunile executorului judecătoresc nu au fost criticate de către instanță, deoarece acesta a întreprins toate măsurile legale întru asigurarea executării titlului executoriu și nu-i poate fi imputată neexecutarea documentului executoriu.

Consideră că acordarea unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral este nejustificată.

Prin referința depusă la 03 martie 2015 Anastasia Suveică a solicitat declararea recursului ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 11 martie 2015 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea acțiunii din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Pe parcursul judecării pricinii s-a constatat că la 16 mai 2007, Anastasia Suveică a depus o cerere de chemare în judecată împotriva FINN „Exiton Bon” SA

în proces de lichidare cu privire la restabilirea salariului și eliberarea certificatului de salarizare.

Prin hotărârea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 22 martie 2010 acțiunea a fost admisă parțial și a fost obligată FINN „Exiton Bon” SA în proces de lichidare să elibereze Anastasiei Suveică certificatul de salariu real pe perioada anilor 1994-1997, conform următoarelor date: anul 1994 – 562,50 lei, anul 1995 – 6978,50 lei, anul 1996 – 3343,80 lei și anul 1997 – 9615 lei și să achite contribuțiile de asigurări sociale din salariul real primit de Anastasia Suveică conform sumelor expuse, în conformitate cu grilele de procentaj aferente anilor enunțați. Au fost încasate din contul FINN „Exiton Bon” SA în proces de insolvabilitate în beneficiul Anastasiei Suveică cheltuielile de judecată în sumă de 1650 lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 14 septembrie 2010 a fost respins apelul declarat de către FINN „Exiton Bon” SA în proces de lichidare și menținută hotărârea primei instanțe.

Ulterior, prin decizia Curții Supreme de Justiție 07 aprilie 2011 a fost considerat inadmisibil recursul declarat de către FINN „Exiton Bon” SA în proces de lichidare.

De asemenea, s-a constatat că în baza hotărârii Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 22 martie 2010, au fost eliberate titluri executorii, care au fost înaintate de către Anastasia Suveică spre executare, iar la 17 iunie 2011, executorul judecătoresc Gheorghe Mihailov a emis o încheiere, prin care a dispus intentarea procedurii de executare în baza documentelor executorii emise în temeiul hotărârii judecătorești din 22 martie 2010.

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Anastasia Suveică a solicitat încasarea de la Ministerul Justiției a sumei de 100000 lei, cu titlu de prejudiciu cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și a sumei de 20000 lei, cu titlu de prejudiciu cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, precum și a sumei de 50000 lei, cu titlu de prejudiciu moral.

Instanțele judecătorești, fiind investite cu judecarea pricinii în cauză, au respins pretenția Anastasiei Suveică cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei ca tardivă și au admis parțial pretenția acesteia cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a cauzei și au încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Finanțelor, în beneficiul Anastasiei Suveică suma de 5000 lei, cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin neexecutarea în termen a hotărârii judecătorești.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că instanțele judecătorești, adoptând o astfel de soluție, au făcut concluzii contradictorii și, anume, prima instanță, pe de o parte, a concluzionat că pretenția intimetei cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei a fost depusă peste termenul de 6 luni expres stabilit în art.3 alin. (2) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, iar pe de altă parte, a concluzionat că

intimatei i-a fost cauzat un anumit prejudiciu moral, ținându-se cont de caracterul obligației de examinare în termen rezonabil a cauzei și importanța pentru aceasta a acestei examinări, însă în dispozitivul hotărârii a indicat că se încasează în beneficiul Anastasiei Suveică suma de 5000 lei, cu titlu de prejudiciu moral pentru neexecutarea în termen a hotărârii judecătorești.

Totodată, instanța de apel, pe de o parte, a concluzionat că executorul judecătoresc a întreprins toate acțiunile necesare în scopul executării hotărârii judecătorești definitive, iar în cazul imposibilității executării hotărârii judecătorești din vina debitorului ori în caz de imposibilitate de plată a acestuia, legislația în vigoare nu prevede obligațiunea statului să răspundă prin patrimoniul său pentru datoriile debitorilor privați, iar pe de altă parte, a concluzionat că prima instanță justificat a încasat în beneficiul intimei suma de 5000 lei, cu titlu de prejudiciu moral.

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că aceste circumstanțe constituie temei pentru casarea integrală a hotărârilor judecătorești și emiterea unei noi hotărâri.

Conform art. 3 alin. (2) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, în cauzele în care se pretinde încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, cererea de chemare în judecată poate fi depusă în cadrul examinării cauzei în fond sau în decursul a 6 luni de la intrarea în vigoare a ordonanței procurorului de încetare a urmăririi penale sau de scoatere de sub urmărire penală ori a actului judecătoresc de dispoziție.

Din materialele dosarului rezultă că hotărârea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 22 martie 2010, adoptată în pricina în care intimata pretinde că a fost încălcat dreptul său la judecarea în termen rezonabil, a devenit irevocabilă la 07 aprilie 2011, data emiterii deciziei Curții Supreme de Justiție, iar cererea de chemare în judecată cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei urma a fi depusă în termenul de 6 luni calculat de la 07 aprilie 2011, însă aceasta a fost depusă la 07 februarie 2014, adică peste termenul de 6 luni prevăzut de art. 3 alin. (2) din Legea menționată.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că pretenția intimei cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei urmează a fi respinsă ca fiind depusă tardiv.

În conformitate cu art. 16 CPC, hotărârile, încheierile, ordonanțele și deciziile judecătorești definitive, precum și dispozițiile, cererile, delegațiile, citațiile, alte adresări legale ale instanței judecătorești, sunt obligatorii pentru toate autoritățile publice, asociațiile obștești, persoanele oficiale, organizațiile și persoanele fizice și se execută cu strictețe pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

Conform art. 2 din Codul de executare, executorul judecătoresc asigură executarea silită a documentelor executorii în strictă conformitate cu prezentul cod și cu alte acte normative.

Conform art. 2 alin. (1) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a

cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta Lege și de legislația procesuală civilă.

Ca urmare, din contextul normei citate rezultă că orice persoană poate pretinde la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, dacă se constată o atare încălcare.

Din materialele dosarului rezultă că în cadrul procedurii de executare s-a stabilit că FINN „Exiton-Bon” nu deține bunuri mobile și imobile, precum și mijloace bănești, care pot fi urmărite, cu excepția celor deținute în BC „Investprivatbank” SA în proces de lichidare, care urma să achite FINN „Exiton-Bon” SA cheltuielile de executare în sumă de 22795,10 lei.

De asemenea, din materialele dosarului rezultă că executorul judecătoresc a întreprins toate acțiunile necesare în scopul executării hotărârii judecătorești definitive, însă ulterior, titlu executoriu a fost restituit Anastasiei Suveică, deoarece FINN „Exiton-Bon” SA în proces de lichidare nu dispune de careva bunuri materiale, din contul cărora ar fi fost posibilă executarea hotărârii judecătorești.

La caz, se reține că FINN „Exiton-Bon” SA în proces de lichidare este o persoană juridică de drept privat, iar organele de stat în astfel de cazuri urmează să se implice doar în procedura de executare și să asigure aplicarea tuturor măsurilor legale în scopul executării hotărârii judecătorești, iar în cazul imposibilității executării judecătorești din vina debitorului, legislația în vigoare nu prevede obligațiunea statului să răspundă prin patrimoniul său pentru datoriile debitorilor privați.

În acest sens, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție invocă și hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 14 iunie 2001 în cazul Grițco contra Moldovei, în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat că responsabilitatea statului pentru executarea unei hotărâri judecătorești pronunțate împotriva unei companii private nu se extinde mai departe decât pînă la implicarea organelor de stat în procedurile de executare.

Mai mult, principiul, conform căruia hotărârile judecătorești trebuie executate, nu poate fi interpretat ca obligând statul să răspundă pentru un debitor privat, în caz de imposibilitate de plată a acestuia.

În asemenea circumstanțe, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge pretenția intimetei cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești ca fiind neîntemeiată.

Astfel, din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și de a emite o nouă hotărâre, prin care acțiunea Anastasiei Suveică

împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești de respins ca fiind tardivă și neîntemeiată.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Ministerul Justiției.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 08 octombrie 2014 și hotărârea Judecătoriei Buiucani municipiul Chișinău din 10 aprilie 2014 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Anastasiei Suveică împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și se emite o nouă hotărâre, prin care:

Se respinge acțiunea Anastasiei Suveică împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei ca fiind tardivă.

Se respinge acțiunea Anastasiei Suveică împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești ca fiind neîntemeiată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului,  
judecătorul  
Judecătorii

Iulia Sîrcu

Iuliana Oprea

Galina Stratulat

Ion Druță

Ion Corolevschi